

ROZKAZ

MINISTRA VNITRA

~~Přísně tajné~~Ministerstvo vnitra
Odbor archivní a spisové službyDatum: 1 III. 2000,
Stupeň utajení: 1. 3. 2000
Pokyn MV č. 121/1999

Ročník 1963

V Praze dne 2. ledna 1963

Státník Dalibor Číslo 1

Podle RMV 7/1969
platí pro MV ČSRPodle NMV ČSSR č. 10
Věstníku FMV č. 8/1971
platí celostátně

1

Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky a Směrnice pro administrativní vedení osobních svazků a operativních spisů ve Veřejné bezpečnosti (VB-oper-I-1 a VB-oper-I-2) - vydání

Zrušeno podle NMV ČSSR č. 39/1972 a NMV ČSSR č. 40/1972

Dosavadní Směrnice pro agenturně operativní práci Veřejné bezpečnosti, vydané v roce 1954 a novelizované v roce 1959, neodpovídají již dosaženým změnám v životě našeho lidu.

XII. sjezd Komunistické strany Československa konstatoval, že naše strana dále vyrostla politicky, ideologicky i organizačně. Dále se prohloubila a posílila její vedoucí úloha. To mělo rozhodující vliv na skutečnost, že byly úspěšně vyřešeny základní problémy našeho společenského vývoje v dané etapě, že zvítězil socialistický společenský řád.

Společenské vztahy mezi dělnickou třídou a družstevním rolnictvem s ostatními vrstvami společnosti se dostaly na pevnou socialistickou základnu.

K rozhodným socialistickým přeměnám došlo i na úseku výchovy našich občanů.

Tyto přeměny jsou pevně spojeny s prohlubováním a dalším upevněním spojení se Sovětským svazem a ostatními zeměmi tábora socialismu.

Ekonomické, politické a třídní přeměny v naší společnosti našly výraz v nové socialistické Ústavě. Na jejím základě byly vydány nové právní předpisy a jsou činěna další opatření, jejichž cílem je zavést nové socialistické pracovní metody v práci bezpečnosti při dalším prohlubování a rozšiřování socialistické demokracie a upevnování socialistické zákonitosti.

Aby operativní činnost Veřejné bezpečnosti plně odpovídala současným úkolům, vydávám nové Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky ve Veřejné bezpečnosti (VB-oper-I-1) a Směrnice pro administrativní vedení osobních svazků a operativních spisů ve Veřejné bezpečnosti (VB-oper-I-2).

Jejich účinnost stanovím dnem 1. ledna 1963.

Nové Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky ve Veřejné bezpečnosti byly vypracovány z podnětu naší strany a jsou výrazem péče a pomoci, kterou strana poskytuje bezpečnosti. Strana ukládá

Odbor archivní a spisové služby
ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ (SVAZKU)
dnem 1. 4. 1999, pokynem MV č. 6/1999.

Mgr. Jan Frolík

A. F. L. 8

Veřejné bezpečnosti, aby politicky správně plnila své funkce, aby vždy dbala stranickosti a upevňovala své spojení s lidem. Prvořadým úkolem operativních pracovníků Veřejné bezpečnosti je plné pochopení nových Směrnic pro práci s tajnými spolupracovníky a jejich důsledné uvádění do života tak, aby bylo spojeno s rozbořem a překonáváním dosavadních chyb a nedostatků i s pozvedáním úrovně operativní činnosti na nový kvalitativně vyšší stupeň.

Operativní součásti Veřejné bezpečnosti mají důležité poslání při odhalování skryté a rafinovaně prováděné trestné činnosti, především organizovaného rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, zhárství, poruch a nehospodárnosti v národním hospodářství a závažné kriminální trestné činnosti, prováděné zejména recidivisty.

To znamená rozvinout v celé šíři nejúčinnější formy práce a na základě hluboké znalosti situace volit takové prostředky, které umožní zdokonalit represivní i preventivní činnost.

Nové Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky Veřejné bezpečnosti obsahují dosavadní zkušenosti i perspektivní vývojové tendence operativní činnosti Veřejné bezpečnosti.

K zavádění nových Směrnic pro práci s tajnými spolupracovníky Veřejné bezpečnosti u k l á d á m :

1. Náměstku ministra vnitra pro Veřejnou bezpečnost a náčelníkům součástí Veřejné bezpečnosti:
 - a/ zajistit, aby s obsahem nových Směrnic pro práci s tajnými spolupracovníky a se Směrnicemi pro administrativní vedení osobních svazků a operativních spisů VB byli seznámeni všichni operativní pracovníci do 20.ledna 1963 a dále byli soustavně školeni tak, aby nové směrnice ovládli nejpozději do 31.května 1963;
 - b/ zorganizovat za účasti vedoucích pracovníků ministerstva vnitra a HSVB na součástech Veřejné bezpečnosti služební shromáždění a na nich seznámit operativní pracovníky VB se zásadami nových Směrnic;
 - c/ věnovat plnou péči tomu, aby napříště bylo v operativní činnosti postupováno podle nových Směrnic, dosavadní síť spolupracovníků plánovitě prověřit a cílevědomě postupně přebudovat tak, aby nedošlo k narušení rozpracovávaných případů.
2. Náčelníku HSVB, náčelníkům SVB (MSVB Praha), SVBŽ a OŽOVB:
 - a/ v souvislosti se zaváděním nových Směrnic provést prověrku stávající sítě spolupracovníků.
Prověrku ukončit nejpozději do 31.října 1963. Zprávu o výsledcích prověrky mi předloží náčelníci správ VB (MSVB Praha) a OŽOVB do 30.listopadu 1963;
 - b/ do 31.května 1963 prověřit u operativních pracovníků VB znalost nových Směrnic;
 - c/ do 15.června 1963 předložit prostřednictvím náměstka ministra vnitra pro Veřejnou bezpečnost zprávu o proškolení nových Směrnic a o praktických zkušenostech z jejich uplatňování v operativní činnosti.

3. Náčelníku správy kádrů MV

zajistit, aby do tematických plánů škol a kurzů po linii Veřejné bezpečnosti bylo zařazeno proškolení nových Směrnic s operativními pracovníky VB.

Vyhlášením nových Směrnic pozbývají platnosti:

- a/ článek 31 NMV č.30/1959 a jím vydané
 "Instrukce o práci s agenturou v součástech Veřejné bezpečnosti" (VB-oper-I-1);
 "Instrukce o administrativě agentury a operativních spisů v součástech Veřejné bezpečnosti" (VB-oper-I-2);
- b/ Tajný rozkaz ministra vnitra č.22/1956.

Všem náčelníkům součástí Veřejné bezpečnosti ukládám, aby všechny výtisky zrušených Instrukcí VB-oper-I-1 a VB-oper-I-2 z roku 1959 soustředili a do 28. února 1963 vrátili sekretariátu ministra vnitra.

Čj.: N/Z-0072/1962

Ministr vnitra
 Lubomír Štrougal v.r.

Obdrží součásti MV podle
 zvláštního rozdělovníku

Záznam k provedení rozkazu

Náčelník součásti: 8.1.63 U. Zástupci: _____

Opatření učiněná k provedení rozkazu: zab informativně

Provádění kontroluje: _____

Za řádné stažení, překontrolování početní úplnosti a vrácení zrušených předpisů podle posledního odstavce tohoto rozkazu odpovídá: _____

VB - oper - I - 1

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~
~~ZVLÁŠTNÍ DŮLEŽITOSTI~~

Výtisk č. * 217

Ministerstvo vnitra
oddělení archivní
Datum: 1 III. 2000
zrušeno směrnicí č. 39/1972
příkaz MV č. 120/1972
Státník Dalibor *Dalibor Štekl*

SMĚRNICE

pro práci s tajnými spolupracovníky
ve Veřejné bezpečnosti

Zrušeno NMV ČSSR č. 39/1972

Zrušeno NMV ČSSR č. 39/1972

MINISTERSTVO VNITRA

Vydáno RMV č. 1/1963 čl. 1
ze dne 2. ledna 1963

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~
~~ZVLÁŠTNÍ DŮLEŽITOSTI~~

SMĚRNICE

pro práci s tajnými spolupracovníky
ve Veřejné bezpečnosti

ÚTVAR MINISTERSTVA VNITRA
pošt. úřad Praha 7, schránka 7143

P r a h a 1 9 6 3

VB - oper - I - 1

Tento předpis obsahuje:

- a) 33 stran textu,
- b) doplňky:

O B S A H

	Strana:
Úvodní část	5
HLAVA I.	
Druhy spolupracovníků VB	8
HLAVA II.	
Důvěrníci	13
HLAVA III.	
Výběr tajných spolupracovníků, jejich získávání a závazek o spolupráci	14
HLAVA IV.	
Řízení, výchova a kontrola práce tajných spo- lupracovníků	19
HLAVA V.	
Preventivně výchovná opatření	25
HLAVA VI.	
Proces operativního rozpracování	27
HLAVA VII.	
Konspirace operativní práce	30
HLAVA VIII.	
Ukončení spolupráce s tajnými spolupracovníky	32
HLAVA IX.	
Závěrečná ustanovení	33

ÚVODNÍ ČÁST

Pod vedením Komunistické strany Československa byl v naší vlasti vybudován socialismus. Vstoupili jsme do nového údobí našich dějin, kdy budujeme vyspělou socialistickou společnost.

Ekonomické, politické a třídní přeměny v naší společnosti vyvolaly pevnou politickou a morální jednotu lidu. Socialistické uvědomění mas se stále zvyšuje. Projevuje se zejména v činorodé a tvůrčí činnosti lidí, ve stálém růstu důvěry ve vedoucí sílu naší společnosti — v Komunistickou stranu Československa.

Vítězstvím socialistických výrobních vztahů se upevnila moc dělnické třídy a v souvislosti s tím se podstatně rozšířila a prohloubila socialistická demokracie.

V mezinárodním měřítku přinesla poslední léta pádné důkazy o změnách ve světovém vývoji — socialismus se stal rozhodující silou soudobých dějin a dosahuje stále nových vítězství nad kapitalismem ve všech oblastech lidské činnosti.

Politika Komunistické strany Československa směřuje důsledně k tomu, aby naše země v řadě ostatních socialistických států se na tomto zápase aktivně podílela. Základem zahraniční politiky naší strany je leninská politika mírového soužití.

Naše strana se jednoznačně přihlásila k programu KSSS, ocenila jeho mezinárodní význam i jeho platnost pro rozvoj socialistické společnosti v našich podmínkách. ČSSR aktivně bojuje za uzavření dohody o všeobecném a úplném odzbrojení. Všeobecný růst hnutí za odzbrojení nás však nezabavuje povinnosti zabezpečit republiku pro případ imperialistického napadení.

Imperialisté otevřeně prohlašují, že v boji proti vítěznému pochodu komunismu musí sehrát významnou roli podvratná činnost imperialistických rozvědek. V této roli zvláště aktivně vystupuje výzvědná služba USA, která jako nástroj

monopolů hraje důležitou úlohu v provokativní a reakční politice USA i jiných kapitalistických států.

Hlavní úsilí naší bezpečnosti je zaměřeno proti těmto imperialistickým rozvědkám. To je prvořadý úkol celé bezpečnosti. Veřejná bezpečnost jako jedna ze složek jednotné bezpečnosti musí sehrát v tomto boji významnou úlohu.

Činnost imperialistických rozvědek nepochybně má vliv na aktivizaci třídních nepřátel uvnitř naší republiky, včetně různých kriminálních elementů, rozkradačů majetku v socialistickém vlastnictví, spekulantů a podobných živlů.

Dosavadní bezpečnostní praxe potvrzuje, že není možné ve všech případech stanovit hranici, kdy jde o nepřátelskou nebo kriminální trestnou činnost. Velmi často dochází k úzkému prolínání této trestné činnosti.

Proto důsledným odhalováním této trestné činnosti a hloubkovým prověřováním motivů jejího provádění může veřejná bezpečnost účinně pomáhat odhalovat nepřátelskou činnost. Kromě toho musí být využito v boji proti nepřátelské činnosti celého aparátu VB, včetně jeho pomocných sil.

Plnění těchto úkolů vyžaduje co největší součinnost všech složek, posilování jednoty bezpečnosti, při zachování specifčnosti každé složky ministerstva vnitra.

Hlavním úkolem operativních součástí Veřejné bezpečnosti je odhalovat skrytou a rafinovaně prováděnou trestnou činnost, především organizované rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví na jednotlivých úsecích národního hospodářství, spekulaci, valutové machinace, pašeráctví a závažnou trestnou činnost kriminálního charakteru, zejména trestnou činnost recidivistů. Dále pátrat po nebezpečných pachatelích trestných činů, kteří se skrývají.

Celá bezpečnost pracuje pod vedením strany a je stranou soustavně kontrolována. Proto všechny úkoly Veřejné bezpečnosti musí být chápány v duchu politické linie strany. Na všech pracovištích je třeba důsledně uplatňovat vedoucí úlohu strany a leninské normy stranického života. Síla Veřejné bezpečnosti je ve spojení s lidem, ve věrné službě lidu při ochraně socialistického zřízení.

Při budování vyspělé socialistické společnosti má veřejná bezpečnost a zejména její operativní součásti významné místo. Úkoly operativy VB jsou stále složitější a náročnější. Prá-

ce těchto součástí musí vycházet z potřeb naší společnosti a z hlubokých přeměn, ke kterým ve všech oblastech života došlo. Je třeba pružně a pohotově reagovat na všechny jevy, zejména na nové a rafinovanější formy trestné činnosti a neustále zvyšovat kvalitu vlastní práce.

K úspěšnému boji s touto trestnou činností používají operativní součásti veřejné bezpečnosti jako účinného prostředku tajných spolupracovníků.

Činnost operativních součástí VB musí mít ofensivní charakter. To vyžaduje rozvinout v celé šíři nejúčinnější formy práce a na základě hluboké znalosti situace volit takové prostředky, které umožní zdokonalit represivní i preventivní práci. Operativní práce musí být organizována tak, aby trestná činnost byla odhalována v zárodku, aby byly zjišťovány podmínky a příčiny, které ji umožňují a předkládány návrhy na jejich odstranění. To bude vyžadovat dále povýšit organizačtorskou a řídicí úlohu náčelníků a dosáhnout toho, aby práce byla vedena cílevědomě, v souladu s politikou strany.

Úspěchy socialistického zřízení u nás i v ostatních státech socialistického tábora, jakož i stále větší přitažlivost myšlenek socialismu pro další milióny pracujících v kapitalistických státech vytvářejí situaci, kdy je možno získávat stále širší okruh osob, které jsou ochotny podílet se dobrovolně na ochraně zájmů naší socialistické společnosti a aktivně pomáhat v boji proti trestné činnosti. V poskytování pomoci bezpečnostním orgánům vidí naši pracující jednu z forem účasti na správě státu.

Tyto změny v myšlení lidí musí zákonitě ovlivnit práci operativních součástí veřejné bezpečnosti, musí vést ke kvalitativním změnám v systému a stylu práce. Dosavadní orientace operativních součástí VB při výběru a získávání osob ke spolupráci spočívala převážně na kompromitující činnosti.

Současné podmínky umožňují, aby bylo v maximální míře využito uvědomění našich občanů a jejich socialistického vlasteneckého cítění k získávání pro spolupráci s veřejnou bezpečností na základě dobrovolnosti. To znamená rozhodný obrat v dosavadním pojetí spolupráce s tajnými spolupracovníky.

Vycházeje z objektivních změn v naší společnosti je nutno přistoupit k zavádění nových forem a metod v práci ope-

rativních součástí Veřejné bezpečnosti. To však bude klást daleko větší požadavky a nároky na úroveň operativních pracovníků. Na operativní součásti musí být vybírání politiky nejvyspělejší a odborně nejzdatnější pracovníci z ostatních součástí Veřejné bezpečnosti, mající snahu dále své znalosti si prohlubovat. Odborné a všeobecné znalosti musí být posuzovány z hlediska potřeb jednotlivých operativních součástí. Dodržování stabilizace operativních pracovníků je pak předpokladem pro neustálé zvyšování celkové úrovně operativní práce.

S cílem zajistit plné uplatnění těchto úkolů v činnosti operativních součástí VB, vydává ministr vnitra Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky ve Veřejné bezpečnosti. Na základě dosavadních zkušeností stanoví Směrnice takové zásady práce s tajnými spolupracovníky, které odpovídají stupni vývoje naší socialistické společnosti a dávají možnosti a perspektivy dalšího vývoje práce operativních součástí VB. Směrnice se musí stát návodem pro tvůrčí uplatňování politiky strany v práci a životě pracovníků operativních součástí VB. Jsou směrnici pro neustálé zvyšování úrovně řídicí a organizační práce a odborné kvalifikace operativních pracovníků. Tyto směrnice jsou základním a závazným dokumentem pro operativní práci ve Veřejné bezpečnosti.

HLAVA I.

DRUHY SPOLUPRACOVNÍKŮ VB

Článek 1.

Operativní součásti VB používají tajné spolupracovníky v boji proti trestné činnosti hospodářského a kriminálního charakteru, jakož i k vypátrání nebezpečných pachatelů trestných činů. Tajní spolupracovníci jsou proto důležitým prostředkem operativní práce. Přitom je však třeba přihlížet k odlišným podmínkám práce na jednotlivých operativních součástech VB a správně využívat i osvědčených metod a forem kriminalistiky.

Operativní pracovníci používají tajných spolupracovníků k vyhledávání, objasňování, rozpracování a dokumentování trestné činnosti, jakož i k předcházení trestné činnosti pomocí preventivních opatření.

Článek 2.

Operativní součásti VB používají následující druhy spolupracovníků:

- a) tajné spolupracovníky,
- b) řídicí spolupracovníky,
- c) majitele propůjčených bytů.

Tajný spolupracovník

Článek 3.

Tajný spolupracovník je čestný občan, který je ochoten pomáhat Veřejné bezpečnosti v boji proti trestné činnosti. Je získáván především na dobrovolném, zejména vlasteneckém podkladě. Osoby takto získané jsou nejspolehlivějšími spolupracovníky. Tyto spolupracovníky je nutno vést tak, aby byli schopni porovnávat fakta, dokázali rozlišovat chyby, nebo nesprávné jednání neuvědomělých občanů od trestné činnosti. Uměli navazovat styky s osobami, které jsou v operativním zájmu VB a zachovávat konspiraci v práci.

Tajný spolupracovník proto musí:

- a) mít schopnosti pod vedením operativního pracovníka vyhledávat a rozpracovávat rafinovaně prováděnou a maskovanou trestnou činnost, nebo
- b) být pracovníčně zařazen tak, aby mohl pro potřebu operativních součástí VB získávat poznatky a signály o trestné činnosti a materiály vhodné pro její dokumentaci.

Článek 4.

Ve výjimečných případech, podle operativní potřeby je možno získávat tajné spolupracovníky na základě činnosti, která je kompromituje.

Kompromitující činnost může spočívat v drobné trestné činnosti, v porušování zásad socialistického soužití, v porušení pracovních povinností apod. Kompromitující činnost, která slouží k získání tajného spolupracovníka ke spolupráci, musí být v každém případě řádně prověřena a dokumentována. Jako kompromitující činnosti lze použít jen takových poznatků, u kterých je předpoklad, že ovlivní rozhodnutí kandidáta.

V žádném případě se nesmí operativní pracovník dopustit toho, aby sám kompromitoval čestné občany a pak toho využil jako prostředku pro jejich získání ke spolupráci.

Řídící spolupracovník

Článek 5.

Řídící spolupracovník je politicky vyspělý, naprosto spolehlivý, morálně pevný a našemu socialistickému zřízení oddaný občan, který spoluprací s VB pokládá za čestnou povinnost. Je pomocníkem operativního pracovníka a pod jeho vedením musí být schopen:

- a) obsluhovat a řídit práci těch tajných spolupracovníků, kteří mu byli předáni operativním pracovníkem,
- b) přijímat od nich zprávy a předávat je operativnímu pracovníku,
- c) vychovávat svěřené tajné spolupracovníky,
- d) zachovávat zásady konspirace.

Řídící spolupracovník je získáván ve výjimečných případech, kdy operativní pracovník má značný počet tajných spolupracovníků v určité problematice nebo objektu a sám je nestačí obhospodařovat, nebo podmínky pro pravidelnou a přímou obsluhu tajných spolupracovníků jsou ztíženy a je nebezpečí, že dojde k jejich vyzrazení.

Jako řídicí spolupracovníky je nutno získávat občany, kteří mají pro to zvláštní předpoklady. Mohou jimi být bývalí pracovníci MV, kteří pracují v civilním zaměstnání, nebo prověřeni a zkušení tajní spolupracovníci.

Článek 6.

Získávání řídicího spolupracovníka provádí zkušený operativní pracovník za přímé pomoci náčelníka oddělení nebo odboru.

Po získání řídicího spolupracovníka je třeba vždy pečlivě zvážit, v závislosti na konkrétních podmínkách a na možnostech i schopnostech řídicího spolupracovníka, kolik tajných spolupracovníků mu bude předáno k řízení.

Při předávání tajných spolupracovníků, které provádí operativní pracovník postupně a osobně, musí být přihlíženo k charakteru vzájemných osobních i pracovních vztahů mezi řídicím spolupracovníkem a svěřenými tajnými spolupracovníky. Zejména je třeba přihlížet k tomu, aby mezi nimi nebyly blízké příbuzenské vztahy, nebo aby řídicí spolupracovník nebyl přímým podřízeným tajného spolupracovníka.

Při předávání tajných spolupracovníků řídicímu spolupracovníkovi musí operativní pracovník podrobně projednat otázky styku, způsobu obsluhy, schůzkové činnosti, podávání zpráv, jakož i vzájemného spojení. Práce řídicího spolupracovníka je pod přímou kontrolou operativního pracovníka.

Propůjčené byty

Článek 7.

Propůjčené byty nebo jiné místnosti, jejichž majitelem (držitelem) jsou soukromé osoby a nebo jichž používají odpovědní pracovníci hospodářských nebo společenských organizací, jsou nejrozšířenějším typem schůzkových místností.

Majitelé (držitelé) propůjčených bytů získávají se z řad naprosto spolehlivých občanů, oddaných našemu socialistickému zřízení, kteří skýtají záruku utajení zájmů operativních součástí VB.

Před uzavřením dohody je nutno provést potřebná prověřovací opatření. Způsob a rozsah prověrky musí odpovídat požadavkům utajení. Prověří se zpravidla jak samotný majitel, tak jeho rodina, příbuzní apod. Podle okolností je třeba provést rovněž prověrku blízkého okolí.

K návrhu na získání propůjčeného bytu se přikládá plán bytu s podrobnými vysvětlivkami. Zvláštní pozornost je

třeba věnovat legendě k návštěvě bytu, se kterou musí být seznámen jak majitel bytu, tak tajní spolupracovníci, kteří byt navštěvují. Legenda musí vycházet z místní situace a odpovídat přirozeným podmínkám bytu. Účinnost legendy je třeba pravidelně prověřovat.

Konspirační byty

Článek 8.

Konspirační byt je samostatný objekt, samostatný byt nebo jiná samostatná místnost, která byla pronajata operativní součástí VB pro schůzky s tajnými spolupracovníky. Oficiálně je kryta jako soukromý byt, úřadovna nebo provozovna národního, družstevního nebo komunálního podniku apod.

Výběr konspiračního bytu musí být prováděn s přihlédnutím k podmínkám místa kde se nachází, k tomu jaké jsou možnosti k provádění schůzek s tajnými spolupracovníky a jaké jsou předpoklady pro jeho utajení. Tyto údaje a plán bytu musí být uvedeny v návrhu na získání konspiračního bytu. Zvláštní pozornost je nutno věnovat vypracování krycí legendy. Konspirační byt je zpravidla kryt operativním pracovníkem, který k tomu účelu používá krycího průkazu.

Článek 9.

Operativní pracovník obhospodařující konspirační nebo propůjčený byt je povinen vést přesný časový záznam všech návštěv.

Náčelníci operativních součástí musí dbát na to, aby do těchto bytů přicházel omezený počet tajných spolupracovníků v souladu s krycí legendou.

Konspirační a propůjčené byty musí mít všechny vnější znaky normálních občanských bytů (vnější vzhled oken, výzdoba ke státním svátkům apod.).

Zneužívání konspiračních a propůjčených bytů k jiným účelům než služebním se přísně zakazuje.

Článek 10.

Operativní součástí VB používají propůjčené byty na základě smlouvy s majitelem bytu nebo jeho zástupcem, který

byt obhospodařuje. Ve smlouvě se stanoví, že majitel bytu se zavazuje zachovat v tajnosti používání bytu nebo místností pro operativní účely VB. Rovněž se dohodne přiměřená částka za používání.

Není přípustné získávat konspirační a propůjčené byty v objektech Komunistické strany Československa, ostatních politických stran a národních výborů.

Článek 11.

Finanční náklady spojené s používáním konspiračních a propůjčených bytů se hradí ze zpravodajského paušálu.

HLAVA II.

DŮVĚRNÍCI

Článek 12.

Další formou spojení operativních pracovníků VB s pracujícími je práce s důvěrníky.

Důvěrník je čestný občan, který je ochoten a má možnost sdělovat operativnímu pracovníku poznatky informativního charakteru z prostředí, nebo o osobách, které jsou v operativním zájmu Veřejné bezpečnosti.

Stykem s důvěrníky získává operativní pracovník širší a objektivnější názor o celkové situaci ve svěřené problematice nebo objektu.

Důvěrníci nenahrazují tajné spolupracovníky. Jejich činnost je usměrňována tak, aby byli operativním pracovníkům co nejvíce prospěšní.

Článek 13.

K získání důvěrníka je třeba předběžného ústního souhlasu bezprostředního představeného. Styk s důvěrníky je nepravdělný, v závislosti na operativní potřebě a jeho možnostech. Důvěrníky je zakázáno přijímat v konspiračních ne-

bo propůjčených bytech. Nejvhodnějším prostředím pro styk je veřejná místnost, pracoviště nebo bydliště. Vyžaduje-li to situace, musí být styk s důvěrníky nenápadný a krytý vhodným stykem operativního pracovníka s jinými občany, v jejichž prostředí důvěrník pracuje nebo žije. Zejména je nutno utajit obsah rozhovoru mezi operativním pracovníkem a důvěrníkem. Rovněž při využívání informací musí operativní pracovník dbát utajení osoby důvěrníka. Chce-li informaci důvěrníka veřejně použít, musí si vyžádat jeho souhlas.

Zvláštní péče vyžaduje práce s důvěrníky na úseku boje proti trestné činnosti mládeže, neboť jako důvěrníci se zde získávají převážně osoby mladší 18 let.

Článek 14.

Má-li být důvěrník použit nebo získán v důležitém případě pro potřeby pátrání po nebezpečných zločincích, může operativní pracovník po předběžném souhlasu náčelníka vyžádat od něho prohlášení o mlčenlivosti.

Článek 15.

Evidence důvěrníků je vedena ve formě jmenného seznamu u bezprostředního představeného.

Důvěrník, který se osvědčil, je vhodný a schopný a není dekonspirován, může být získán jako tajný spolupracovník.

Styk s důvěrníky se přerušuje, jedná-li důvěrník nečestně, nebo jestliže ztratil možnost podávat informace.

HLAVA III.

VÝBĚR TAJNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ, JEJICH ZÍSKÁVÁNÍ A ZÁVAZEK O SPOLUPRÁCI

Článek 16.

Výběr tajných spolupracovníků musí být cílevědomý. Musí být podmíněn potřebou operativní situace v objektu nebo konkrétní situaci rozpracovávaného případu.

Cílem získávání tajných spolupracovníků proto je:

- a) včas odhalovat a rozpracovávat organizovanou, rafinovaně prováděnou a maskovanou trestnou činnost poškozující socialistickou ekonomiku. Půjde zejména o organizované rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, spekulaci, podloudnictví, devízové trestné činy, padělání peněz, jakož i ostatní trestnou činnost hospodářského charakteru,
- b) včas odhalovat a objasňovat závažnou trestnou činnost kriminálního charakteru, jako jsou vraždy, loupeže, znásilnění, žhárství, závažné případy krádeží, podvodů apod.,
- c) pomáhat operativním pracovníkům v pátrání po skrývajících se pachatelích závažných trestných činů.

Při výběru tajných spolupracovníků musí být dodržovány i ostatní zásady, jako je **vhodnost a spolehlivost**.

Článek 17.

Vhodnost tajného spolupracovníka spočívá zejména v tom, že:

- a) dovede rozpoznat trestnou činnost a podávat o ní zprávy operativnímu pracovníku,
- b) dovede získat důvěru osob podezřelých z trestné činnosti, tuto trestnou činnost rozpracovávat a vytvářet vhodné podmínky pro její dokumentaci,
- c) dovede získávat nebo má možnost získávat signály o připravované trestné činnosti a podávat o tom zprávy operativnímu pracovníku, nebo sám činit opatření k zabránění a překažení trestné činnosti,
- d) na základě svého zaměstnání má možnost získávat poznatky a materiály vhodné pro dokumentaci trestné činnosti,
- e) má možnost plnit všechny tyto úkoly vzhledem ke svým osobním, rodinným a pracovním poměrům, aniž by bylo nebezpečí vyzrazení jeho spolupráce.

Článek 18.

Spolehlivost tajného spolupracovníka je dána především charakterem jeho osoby. U osob získaných na pod-

kladě dobrovolnosti a jejich kladného poměru k našemu zřízení, jsou všechny podmínky pro spolehlivost dány. Přesto je však třeba prověřovat jejich povahové rysy, jako je sdílnost, vychloubačnost, přílišná ctižádostivost, vypočítavost apod., neboť tyto okolnosti by mohly mít negativní vliv z hlediska spolehlivosti.

Spolehlivost osob získávaných na podkladě kompromitující činnosti je nutno kromě toho posuzovat i podle účinnosti kompromitující činnosti.

Článek 19.

Po splnění podmínek výběru, to je v době, kdy operativní pracovník vyhledá v objektu, v problematice nebo v konkrétním případě trestné činnosti občana, který po předběžném prověření odpovídá požadovaným podmínkám, vyhotoví o tom záznam, provede lustraci a po předběžném souhlasu příslušného náčelníka přistoupí k navázání styku. Současně osobu předběžně eviduje u statisticko-evidenčního odboru (oddělení).

Další styk musí být volen tak, aby v případě pozdějšího získání ke spolupráci byla zajištěna konspirace.

Článek 20.

Po určitou dobu, nejdéle však do 6 měsíců od navázání osobního styku, ověřuje operativní pracovník zejména osobním stykem i za použití jiných prostředků, zda občan splňuje požadavky budoucího spolupracovníka. Operativní pracovník provádí současně prověrku jeho osoby, pověřuje ho drobnými úkoly, kontroluje kvalitu jejich plnění a dává se informovat o situaci v podniku nebo o osobách, se kterými se občan stýká. Jde o postupné poznávání a ověřování vhodnosti typu ke spolupráci.

Ukáže-li se při navazování styku, že jde o nevhodný typ, soustředěný materiál se po rozhodnutí příslušného náčelníka a podle důležitosti buď uloží u statisticko-evidenčního odboru (oddělení), nebo se zničí. Současně se vyjme blokovácí karta ze jmenné evidence SEO.

Článek 21.

Dojde-li v této době operativní pracovník k závěru, že jde o vhodný typ tajného spolupracovníka, přistoupí k vypracování návrhu na získání ke spolupráci. Návrh předkládá příslušnému náčelníku k rozhodnutí.

Návrh na získání ke spolupráci musí obsahovat:

- a) osobní data,
- b) cíl spolupráce,
- c) zdůvodnění zásady spolehlivosti a vhodnosti podle výsledků dosavadního styku, prověrek a předpokladů pro spolupráci, jakož i charakteristiku osoby. Jestliže má být spolupráce uskutečněna na podkladě kompromitující činnosti, využije se ke zdůvodnění i obsah kompromitujícího materiálu,
- d) jakým způsobem, kam a v které době bude kandidát pozván k uzavření závazku o spolupráci,
- e) předpokládaný postup operativního pracovníka při besedě,
- f) funkce, hodnost a jméno operativního pracovníka.

Článek 22.

Podle návrhu schváleného příslušným náčelníkem přistupuje operativní pracovník k besedě zaměřené na získání souhlasu ke spolupráci. Získávání kandidáta se provádí v prostředí, které zaručuje jak konspiraci, tak nerušený průběh celého jednání.

Souhlasí-li kandidát se spoluprací, provede operativní pracovník jeho podrobnou instruktáž. Poučí jej o účelu spolupráce, zejména o povinnosti zachovávat zásady konspirace, projedná úkoly a způsob jak je plnit a dohodne zásady vzájemného styku a spojení.

Kandidát podepisuje závazek o spolupráci. Od podpisu závazku může být upuštěno, jestliže by mohl být ohrožen dobrý vztah kandidáta ke spolupráci s operativní součástí VB. V těchto případech postačuje ústní souhlas.

Tajný spolupracovník si zpravidla volí krycí jméno.

Ukáže-li se však, že by to negativně působilo na vzájemné vztahy, toto se mu nevnucuje. V takových případech ope-

rativní pracovník určí krycí jméno sám dodatečně a pod tímto je veden osobní svazek.

O celém jednání sepíše operativní pracovník hlášení, které předkládá schvalujícímu náčelníkovi. V hlášení hodnotí průběh besedy, chování kandidáta, reagensci na nabídnutou spolupráci, získané poznatky a úkoly, které mu byly uloženy.

Po schválení příslušným náčelníkem slouží hlášení jako podklad pro evidování tajného spolupracovníka u příslušného statisticko-evidenčního odboru (oddělení).

Odmítne-li kandidát spolupráci, uvede se to rovněž v hlášení. Příslušný náčelník rozhodne podle důležitosti soustředěného materiálu o jeho zničení nebo uložení u statisticko-evidenčního odboru (oddělení).

Článek 23.

Jestliže je kandidát získáván ke spolupráci na podkladě kompromitující činnosti, musí operativní pracovník postupovat zvláště obezřetně a taktně.

Předpokladem získání ke spolupráci bude doznání kompromitující činnosti a upřímná snaha po nápravě ze strany kandidáta. O tom se sepíše zápis. Od zápisu může být upuštěno, kdyby to působilo negativně na vzájemné vztahy.

Získání kandidáta na podkladě kompromitující činnosti provádí zkušený operativní pracovník. Je žádoucí, aby podle situace byl přítomen bezprostřední představený (vedoucí operativní skupiny, náčelník oddělení, odboru).

Na tajného spolupracovníka získaného na podkladě kompromitující činnosti musí operativní pracovník působit v tom smyslu, aby takovou činnost již dále neprováděl.

Článek 24.

Je zakázáno jako tajné spolupracovníky získávat:

- a) osoby, o jejichž závadové nebo kompromitující činnosti dojde součastem MV oficiální oznámení od občanů nebo organizací,
- b) spolupracovníky, s nimiž byla spolupráce ukončena pro vyzrazení spolupráce, nebo klamání operativního pracovníka,

- c) osoby mladší 18 let,
- d) osoby trpící duševní poruchou, alkoholiky a narkomany.

Článek 25.

Návrhy na získání ke spolupráci tajných spolupracovníků, majitelů (držitelů) propůjčených a konspiračních bytů schvalují:

- a) náčelníci MOV B v rámci MSVB,
- b) u OVB a ŽOV B náčelníci těchto útvarů,
- c) u SVB a OŽOV B náčelníci oper. odborů (oddělení),
- d) u HSV B a SVBŽ náčelníci oper. odborů.

Návrh na získání ke spolupráci řídicího spolupracovníka schvaluje náčelník HSV B nebo jeho zástupce.

HLAVA IV.

RÍZENÍ, VÝCHOVA A KONTROLA PRÁCE TAJNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ

Článek 26.

Výsledky práce s tajnými spolupracovníky závisí nejen na jejich výběru, ale i na tom, jak jsou řízeni a vychováni. Za správně prováděné řízení a výchovu tajných spolupracovníků odpovídá operativní pracovník. Za pomoci náčelníka si musí osvojit umění vhodně a plně využívat možností a schopností tajných spolupracovníků.

Operativní pracovník je povinen cílevědomě připravovat konkrétní úkoly pro tajné spolupracovníky, na schůzkách je řádně objasnit a spolu s nimi se radit, jak zkvalitňovat jejich plnění.

Článek 27.

Operativní pracovník uskutečňuje schůzky s tajnými spolupracovníky podle povahy úkolů. Styk se spolupracovníky

uskutečňovaný na schůzkách musí být systematický a musí odpovídat operativní situaci, potřebě nebo rozpracovávanému případu s přihlédnutím k možnostem spolupracovníka. Cílevědomě prováděné schůzky jsou důležitým činitelem řízení a výchovy.

Schůzku provádí operativní pracovník nebo řídicí spolupracovník. Čas a místo schůzky je třeba vždy předem dohodnout. Kromě toho je nutné zajistit možnosti oboustranného spojení.

Článek 28.

Úkolování spolupracovníků musí být cílevědomé a musí odpovídat jejich možnostem a schopnostem. Musí vycházet z konkrétní znalosti operativní situace. Úkoly a způsob jejich plnění musí být podrobně vysvětleny a projednány za oboustranné dohody. Zásadně není možno ukládat úkoly nesplnitelné nebo takové, při jejichž plnění by se porušovala konspirace, provokovalo se k trestné činnosti, nebo jestliže by plnění takových úkolů znamenalo účast spolupracovníka na trestné činnosti.

Ve zvláště důležitých případech vypracuje operativní pracovník úkol písemně a dá jej spolupracovníku přečíst, aby si jej osvojil a uchoval v paměti. Projednání úkolu si nechá od spolupracovníka podepsat a materiál založí do svazku zpráv.

Článek 29.

Na každé schůzce po úvodní společenské rozmluvě požádá operativní pracovník tajného spolupracovníka, aby podal zprávu o tom, jak splnil předešlý úkol.

Spolupracovník nejdříve ústně sdělí, jak úkol splnil a jaké se při plnění vyskytly těžkosti, nebo nepředvídané překážky. Po ujasnění všech okolností splněného úkolu napíše spolupracovník vlastnoručně zprávu, kterou podepisuje krycím jménem. Od psaní zpráv tajným spolupracovníkem může být upuštěno, činí-li mu písemné zpracování potíže, nebo jestliže by to narušilo jinak dobrou spolupráci. V tom případě si operativní pracovník poznamená obsah sdělení a vyhotoví o tom záznam.

V závěru schůzky uloží operativní pracovník tajnému spolupracovníku nové úkoly a provede podrobnou instruktáž o

jejich plnění. K tomu pozorně vyslechne návrhy tajného spolupracovníka a přihlédne k nim v závěru jednání. Nakonec určí termín splnění úkolů.

Jestliže tajný spolupracovník úkoly nesplnil, provede operativní pracovník rozbor důvodů a zjistí-li, že úkoly nebyly splněny bez závažných příčin, projedná to vhodnou taktní formou s tajným spolupracovníkem. Přitom mu uloží, aby původně stanovený úkol splnil.

Operativní pracovník je povinen tajného spolupracovníka vést tak, aby podával zprávy pravdivé a objektivní.

Tajný spolupracovník musí vždy vysvětlit, za jakých podmínek zprávu získal.

Článek 30.

Získané zprávy nebo obsah sdělení je operativní pracovník povinen zabezpečit tak, aby se nestaly známými nepovolané osobě. Neprodleně je pak předkládá svému náčelníku (vedoucímu skupiny). Obsahuje-li zpráva nebo sdělení konkrétní poznatky o trestné činnosti, urychleně se prověřují, dokumentují a činí se další neodkladná opatření vyplývající z jejich obsahu. O tom se pořídí ve zprávě záznam. Originál zprávy, jakož i záznam pořízený operativním pracovníkem se ukládá do svazku zpráv. Jejich opisy se zakládají do signálních nebo operativních spisů.

Článek 31.

Velmi důležitým požadavkem pro cílevědomé řízení operativní práce je koordinované a všestranné využívání tajných spolupracovníků.

Proto náčelníci operativních součástí musí dbát na to, aby tajní spolupracovníci byli maximálně vytěženi ke všem možnostem, které mají na nejdůležitějších úsecích boje proti trestné činnosti.

Rovněž musí dbát na to, aby byly urychleně předávány poznatky těm součástem, které za rozpracování dané problematiky odpovídají. Spolupracovník, který ztratil možnosti pracovat v problematice, pro kterou byl získán, musí být neprodleně předán k práci v problematice, kde má další možnosti využití.

Článek 32.

Operativní pracovník hodnotí spolupracovníka v průběhu plnění úkolů. Souhrnné písemné hodnocení provádí při jeho předávání, při přerušení nebo ukončení spolupráce, při dekonspiraci a na rozkaz náčelníka operativní součásti.

V tomto hodnocení provede operativní pracovník rozbor práce tajného spolupracovníka, zejména z hlediska jeho vhodnosti a schopností a posoudí, jak bylo dosaženo cíle, pro který byl získán a jaké jsou předpoklady jeho dalšího využití.

Článek 33.

Výchovná práce s tajnými spolupracovníky je neoddělitelnou součástí správného řízení a je jednou ze základních povinností každého operativního pracovníka. Musí být prováděna systematicky s individuálním přístupem ke každému tajnému spolupracovníkovi. Musí vycházet z osobních vlastností tajného spolupracovníka, z jeho minulosti i společenského postavení s přihlédnutím ke zkušenostem, které operativní pracovník získal v průběhu styku s tajným spolupracovníkem. Podmínkou správné výchovy tajného spolupracovníka je politická vyspělost, odborná kvalifikace a pevné morální zásady operativního pracovníka.

Výchovnou práci je třeba zaměřovat:

- a) v duchu oddanosti tajných spolupracovníků k socialistickému zřízení,
- b) ke zvyšování jejich bdělosti a nesmiřitelnosti vůči trestné činnosti a k zachovávání socialistické zákonitosti,
- c) k rozvíjení a zdokonalování jejich rozvědných schopností a schopností zachovávat konspiraci v práci,
- d) k rozvíjení osobních vlastností, jako je pravdivost, čestnost, důslednost, morální pevnost a ukázněnost.

Článek 34.

Osvědčené metody výchovy tajných spolupracovníků jsou zejména:

- a) objasňování politických otázek na schůzkách, vždy se znalostí věci a trpělivě. Pozornost je třeba věnovat

zejména těm tajným spolupracovníkům, kteří byli získáni na podkladě kompromitující trestné činnosti. Vliv operativního pracovníka a jeho výchovná práce musí být intenzivnější a trvalejší, než vliv prostředí pachatelů, mezi kterými se pohybuje,

- b) vyžadování přesného a včasného plnění uložených úkolů,
- c) seznámení prověřených a spolehlivých tajných spolupracovníků s některými formami trestné činnosti v problematice, kde pracují.
To jim umožní správně se orientovat a lépe plnit svěřené úkoly,
- d) rozbor jejich vlastní práce, chování a postup v rozpracovávaném případě, rozbor chyb a nedostatků. Přitom je nutno volit vždy vhodnou formu.

Článek 35.

Pro tajného spolupracovníka musí být operativní pracovník příkladem politicky vyspělého, obětavého, skromného a charakterního člověka s pevnými morálními zásadami. Není dovoleno vytvářet takové vztahy s tajnými spolupracovníky, které operativního pracovníka zavazují nebo kompromitují. Rovněž není dovolen soukromý styk se spolupracovníkem, vzájemné návštěvy, přijímání úsluh od spolupracovníka, darů apod.

Zásadně není přípustné spolupracovníkovi něco slíbovat. Vhodnou formou je mu nutno vysvětlit, že není možné splnit požadavky na provedení různých intervencí, apod.

Článek 36.

Tajní spolupracovníci operativních součástí VB plní úkoly převážně dobrovolně z vlasteneckých pohnutek. Je jim však nutno hradit výlohy spojené s plněním úkolů.

Jedním z prostředků správné výchovy je však i odměňování spolupracovníků. Odměny navrhuje operativní pracovník jednotlivým spolupracovníkům ve zdůvodněných případech za poznatky, na jejichž podkladě bylo zabráněno trestné činnosti, nebo byla odhalena nebezpečná trestná činnost a její pachatelé. Udílí se vhodným způsobem tak, aby přispí-

vala k výchově spolupracovníka. Může být udělena v penězích nebo věcném daru, či vyjádřena jinou pozorností.

Kromě odměny za hodnotné poznatky je možno v individuálních případech u kvalitních, schopných spolupracovníků poskytnout jednorázovou výpomoc v případech, když se dostanou nezaviněně do finanční tísně. Spolupracovníkům se hradí i nutné výdaje spojené s plněním úkolů v rámci spolupráce.

Pravomoc schvalovat odměny spolupracovníkům se řídí samostatnými směrnici pro hospodaření se zpravodajským paušálem.

Článek 37.

Kontrola práce spolupracovníků je nedílnou součástí jejich výchovy a řízení. Operativní pracovník musí systematicky prověřovat svěřené spolupracovníky při plnění úkolů, zejména rychle prověřovat zprávy, které podávají, a to především z hlediska jejich pravdivosti a objektivnosti. Vedle tohoto hlavního způsobu kontroly práce spolupracovníků je nutno využít i jiných prostředků, jako je vhodné využití ostatních spolupracovníků, zejména v témže objektu nebo problematice, využití ustanovky, sledování apod. Zvláštní pozornost musí být věnována kontrole a prověrce spolupracovníků úkolovaných k rozpracování závažných případů nebo získaných na podkladě kompromitující činnosti.

Článek 38.

Jednou z forem kontroly práce operativního pracovníka i tajného spolupracovníka jsou kontrolní schůzky. Kontrolní schůzky jsou prostředkem ke zvyšování kvality celkové práce. Kontrolní schůzky jsou povinni provádět zejména bezprostřední představení.

Kontrolní schůzky je nutno provádět především s těmi spolupracovníky, kteří jsou nasazeni na rozpracování závažných případů trestné činnosti, nebo kteří nevykazují žádoucí výsledky, i když pro to mají předpoklady.

Před provedením kontrolní schůzky se musí náčelník podrobně seznámit s problematikou nebo případem, na kterém spolupracovník pracuje a s úkoly, které mu byly uloženy na předešlé schůzce.

Na kontrolní schůzce ponechává náčelník iniciativu operativnímu pracovníku. Jen v případech, kdy se operativní pracovník dopustí závažné chyby, vhodnou formou zasáhne tak, aby nesnížil autoritu operativního pracovníka. Méně závažné nedostatky projedná s operativním pracovníkem po odchodu spolupracovníka.

O průběhu kontrolní schůzky učiní náčelník záznam na získanou zprávu, nebo se záznam vloží do osobního svazku. Kontrolou se přesvědčí, jak jsou nedostatky v práci odstraňovány.

Článek 39.

Náčelníci všech stupňů pravidelně kontrolují, jak jsou plněna usnesení strany v práci bezpečnosti, jak jsou prováděny u operativních součástí rozbor operativní situace a zda jsou činěny politicky správné závěry pro operativní práci. Zda je operativní rozpracování politicky a třídně správně zaměřeno, jak operativní práce, zejména metody a formy řídicí a výchovné práce s tajnými spolupracovníky odpovídají politické linii strany a směrnícím vedení MV a jakých výsledků práce dosahují operativní pracovníci i tajní spolupracovníci.

Náčelníci operativních součástí organizují kontrolu operativní práce cílevědomě a systematicky. Dbají na to, aby vedle osobní kontroly byly prováděny komplexní prověrky, které jsou důležitým prostředkem ke zvyšování úrovně operativní práce.

HLAVA V.

PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Článek 40.

Současně s upevňováním socialistického charakteru naší společnosti, s růstem morální a politické jednoty našeho lidu bude stále více vzrůstat význam preventivně výchovné práce operativních součástí VB.

Důsledné odhalování pachatelů závažných trestných činů a jejich postih na jedné straně a preventivně výchovná práce na straně druhé, jsou dvě neoddělitelné stránky práce operativních součástí VB.

Preventivně výchovná práce spočívá v provádění takových opatření, která umožňují operativním pracovníkům upevňovat spojení s pracujícími, předcházet a zabraňovat trestné činnosti, nebo jejímu rozrůstání a rozšiřování. Musí dále napomáhat k překonávání pozůstatků starého myšlení u některých občanů, které se projevuje v trestné činnosti a porušování socialistické zákonnosti.

Článek 41.

Preventivně výchovná opatření spočívají zejména:

- a) ve včasném provedení vhodných opatření, aby bylo zabráněno připravované nebo počínající trestné činnosti, kdy způsobené škody jsou nepatrné,
- b) ve včasném provedení vhodných opatření, aby do trestné činnosti nebyli zapojováni další občané, zejména pracující,
- c) v pravidelném vyhodnocování podmínek a příčin, které umožňují provádění trestné činnosti a předkládání návrhů příslušným orgánům na jejich odstranění,
- d) v předkládání návrhů na provedení vhodných technických a jiných opatření, aby bylo zabráněno trestné činnosti, nebo aby byla tato podstatně snížena,
- e) ve vhodně volených pohovorech s recidivisty i s ostatními osobami, aby se předešlo trestné činnosti,
- f) v konání besed s pracujícími zaměřených především k rozborům podmínek a příčin, které umožnily trestnou činnost.

Článek 42.

Operativní pracovníci využívají k provádění preventivně výchovných opatření tajných spolupracovníků i ostatních prostředků operativní práce. Preventivní práci však provádí i tam, kde tajní spolupracovníci nemají možnosti působit. Vychází při tom ze znalosti operativní situace.

V případech, kdy jsou preventivně výchovná opatření prováděna na podkladě zpráv tajného spolupracovníka, musí být zajištěno jeho utajení.

Článek 43.

Náčelníci všech operativních součástí musí podporovat iniciativu operativních pracovníků ve vyhledávání nových a účinnějších forem preventivní práce a musí tuto práci správně oceňovat a hodnotit.

Náčelníci operativních součástí odpovídají za evidování, vykazování a hodnocení preventivně výchovných opatření a za jejich hlášení nadřízeným součastem, aby mohly být zevšeobecňovány dobré zkušenosti.

HLAVA VI.

PROCES OPERATIVNÍHO ROZPRACOVÁNÍ

Článek 44.

Je-li prověrkou materiálů nepochybně prokázáno, že se jedná o organizovanou a rafinovaně zakrývanou trestnou činnost, kterou by nebylo možno odhalit bez použití prostředků operativní práce, zavádí se operativní rozpracování.

Operativní rozpracování je tajný a plánovitý proces odhalování, objasňování a dokumentování trestné činnosti, který se provádí za pomoci tajných spolupracovníků a ostatních prostředků operativní práce.

Cílem operativního rozpracování je odhalit pomocí operativních prostředků trestnou činnost, její formy, jednotlivé pachatele, jejich spojení a tuto trestnou činnost zadokumentovat tak, aby mohlo být zahájeno vyšetřování.

Operativní rozpracování se zavádí rovněž u případů neobjasněné trestné činnosti závažného charakteru a u pachatelů, po nichž se ze závažných důvodů pátrá.

Cílem rozpracování v těchto případech je zjistit pachatele a zadokumentovat trestnou činnost za pomoci operativních

prostředků, včetně klasických forem a metod kriminalistiky.

Na operativní rozpracování se zavádí operativní spis. Jeho zavedení schvaluje náčelník oprávněný schvalovat spolupráci s tajnými spolupracovníky.

Článek 45.

Je-li prozkouškou poznatků zjištěno, že se sice nejedná o organizovanou a rafinovaně zakrývanou trestnou činnost, ale o trestnou činnost v takovém stádiu, kdy ji nelze řešit žádným preventivním zásahem, provádí se urychleně její dokumentace a realizace. V tomto případě se zavádí signální spis. Jeho zavedení schvaluje náčelník oprávněný schvalovat spolupráci s tajnými spolupracovníky.

Článek 46.

Při operativním rozpracování vypracovává operativní pracovník plán operativního rozpracování a na jeho podkladě cílevědomě organizuje další operativní práci. Podle výsledků plán neustále doplňuje.

Všechna opatření musí směřovat k rychlému ukončení rozpracovaného případu.

Článek 47.

V průběhu operativního rozpracování se provádí opatření k dokumentaci trestné činnosti. Operativní pracovník musí proto na podkladě důkladné znalosti celého případu vytvářet za pomoci tajných spolupracovníků i ostatních prostředků operativní práce vhodné podmínky pro získání dokumentace.

Dokumentační materiál bude spočívat v získání fotokopí různých dokladů, jejichž obsah svědčí o trestné činnosti. V těchto případech vytváří se pomocí tajných spolupracovníků i ostatních prostředků operativní práce vhodné podmínky pro zachování původních dokladů, které by bylo možno zajistit jako důkazy při zahájení vyšetřování. Dále se bude jednat o různá kriminalistická zkoumání, vyhodnocování různých druhů stop, zjišťování věcných důkazů, opatřování revizních zpráv a znaleckých posudků (tam, kde z hlediska charakteru případů, zajištění konspirace a za předpokladu vytvoření vhodné legendy je to možné). Důležité je v průběhu rozpra-

cování zjišťovat osoby, které mohou potvrdit některé okolnosti trestné činnosti a které je možno po zahájení vyšetřování vyslechnout jako svědky. Při získání dokumentace tajnými prostředky je nutno volit vhodnou legendu pro legalizaci takových materiálů, aniž by byl vyzrazen pramen.

Provádět výslechy osob v průběhu operativního rozpracování a získávat tak dokumentaci je dovoleno jen ve výjimečných případech, jestliže je zaručeno, že osoba nevyzradí okolnosti, ke kterým byla vyslýchána.

Dokumentace musí být prováděna odpovědně, aby nedocházelo k porušování socialistické zákonnosti a konspirace. Operativní pracovník musí vycházet ze znalosti příslušných zákonných ustanovení.

Při operativním rozpracování musí být vyvinuto maximální úsilí k tomu, aby dokumentace byla co nejúplnější a v souladu s objektivní pravdou. Přinejmenším musí být opatřen takový dokumentační materiál, na jehož podkladě je možno učinit závěr, že byl spáchán trestný čin a zahájit vyšetřování.

Velmi důležitým činitelem je vhodný moment realizace. Tento je třeba volit tak, aby byly získány další důkazy o trestné činnosti.

V závěru operativního rozpracování, kdy je soustředěn dostatečný dokumentační materiál, rozhodne náčelník součástí (jeho zástupce) o realizaci.

V průběhu operativního rozpracování rozhodne náčelník součástí (jeho zástupce) o společném prostudování materiálu oper. rozpracování vyšetřovatelem. Na základě jeho rozhodnutí operativní pracovník a vyšetřovatel dohodnou způsob realizace (u závažných případů plán realizace), který předloží náčelníku součástí ke schválení.

Článek 48.

Jedním z požadavků operativního rozpracování je včasné vyvedení tajného spolupracovníka z případu před jeho realizací.

Podmínky pro vyvedení musí být promyšleny a zajišťovány již od samého začátku operativního rozpracování. Způsob vyvedení je odvislý od konkrétních podmínek a situace každého jednotlivého případu.

Operativní pracovník je povinen před realizací případu vypracovat plán vyvedení tajného spolupracovníka. V případě, že tajný spolupracovník nebyl vyveden před realizací případu, dohodnou náčelníci operativní a vyšetřovací součástí jeho vyvedení v průběhu vyšetřování.

Výslech tajného spolupracovníka jako svědka v případě, na kterém pracoval, je možný jen s jeho souhlasem a souhlasem náčelníka oprávněného schvalovat spolupráci s tajnými spolupracovníky.

HLAVA VII.

KONSPIRACE OPERATIVNÍ PRÁCE

Článek 49.

Konspirace je jedním z hlavních požadavků a podmínek správné a účinné operativní práce. Návyk zachovávat konspirační práce musí být základní vlastností každého operativního pracovníka. Operativní pracovník musí dbát zejména těchto pravidel:

a) styk s tajnými spolupracovníky se provádí zpravidla v konspiračních a propůjčených bytech. Přitom však jsou tyto byty používány pro schůzky se zkušenými a naprosto spolehlivými spolupracovníky. Volí se jen omezený počet schůzek a mezi schůzkami musí být dostatečné intervaly. Pokud jsou schůzky s tajnými spolupracovníky uskutečňovány na jiných místech, musí být tato místa volena tak, aby byla zajištěna maximální konspirace.

Je zakázáno provádět schůzky ve služebních místnostech součástí MV, v bytech spolupracovníků a pracovníků MV,

b) tajný spolupracovník píše zprávy až na schůzce, jestliže schůzka byla uskutečněna v konspiračním nebo propůjčeném bytě. Jen tehdy, jestliže se schůzka koná na jiném místě, je možno tajnému spolupracovníkovi dovolit, aby zprávu napsal před schůzkou. Operativní

pracovník musí však znát prostředí a podmínky, za kterých je zpráva psána a poučit spolupracovníka, jak si má počínat. Přijímat zprávy telefonicky nebo jiným způsobem je dovoleno jen výjimečně, kdy věc nesnese odkladu a jsou-li zajištěny všechny podmínky konspirace,

c) operativní pracovník soustavně vychovává a učí tajného spolupracovníka dodržovat zásady konspirace, a to při schůzce, v zaměstnání i v soukromém životě. Zejména tehdy, působí-li spolupracovník při rozpracování konkrétního případu, musí operativní pracovník neustále usměrňovat jeho chování a jednání. Musí podle toho volit i úkoly pro tajného spolupracovníka, upozorňovat jej na možná nebezpečí a vést jej k tomu, aby každé předvolání na některou součást MV ihned hlásil operativnímu pracovníku,

d) tajné spolupracovníky smí znát pouze ten operativní pracovník, který s nimi pracuje. Tato zásada se týká rovněž rozpracovávaných osob. O těchto otázkách smí operativní pracovník hovořit pouze se svým náčelníkem (vedoucím operativní skupiny). Je zakázáno o takových konkrétních údajích hovořit na schůzích a shromážděních operativních pracovníků. S těmito údaji mohou být seznamováni pouze pracovníci k tomuto výslovně určení,

e) otázky konspirace je nutno zahrnovat do plánu operativního rozpracování. Při řízení tajného spolupracovníka nesmí operativní pracovník ukládat nedomyšlené a nepřesné úkoly,

f) náčelníci všech stupňů a operativní pracovníci musí bedlivě střežit utajování operativní techniky a důsledně dodržovat zásady „Směrnic o operativní technice“ — A-oper-IX-1. Operativní pracovníci nesmí informovat o použití operativní techniky žádného jiného pracovníka, mimo svého náčelníka,

g) náčelníci operativních součástí a statisticko-evidenčního odboru (oddělení) musí soustavně provádět potřebná opatření k ochraně písemností před ztrátou a zneužitím a k dodržování zásad stanovených pro zacházení s utajovanými písemnostmi,

- h) náčelníci operativních součástí musí provést rozbor každého případu porušení konspirace, vyvodit příslušné závěry a zevšeobecnit získané zkušenosti tak, aby se předešlo opakování podobných případů.

HLAVA VIII.

UKONČENÍ SPOLUPRÁCE S TAJNÝMI SPOLUPRACOVNÍKY

Článek 50.

Trvalou zásadou operativní práce je stabilizace tajných spolupracovníků a omezení škodlivé fluktuace.

Soustavná pozornost musí být věnována tomu, aby se zabránilo pronikání provokatérů do řad tajných spolupracovníků. Z řad tajných spolupracovníků je třeba vyřazovat neschopné a ty, kteří nechtějí plnit úkoly.

Spolupráce se ukončuje s těmi spolupracovníky, kteří:

- a) jednají nečestně, klamou operativní pracovníky a využívají svého styku s operativními pracovníky k trestné činnosti,
- b) poruší závažným způsobem zásady konspirace,
- c) se kompromitují,
- d) se zřeknou spolupráce s VB,
- e) z různých příčin jsou pro spolupráci neschopní.

Spolupracovníkovi, se kterým se ukončuje spolupráce je třeba zdůraznit, že musí zachovat v tajnosti vše, co se během spolupráce dověděl.

Článek 52.

Předávání spolupracovníka k řízení jinému operativnímu pracovníku je možno provádět pouze ve výjimečných a zdůvodněných případech a se souhlasem náčelníka, který je oprávněn schvalovat spolupráci. Přihlédne se rovněž ke stanovisku spolupracovníka.

Jestliže spolupracovník má být v odůvodněném případě předán jiné operativní součásti, nebo jiné součásti VB mimo

obvod dosavadní řídicí součásti, je k tomu třeba předchozí vzájemné dohody náčelníků obou součástí. Dojde-li k dohodě o předání, odesílá se osobní svazek.

Dojde-li ve výjimečných případech k odsouzení kvalitního spolupracovníka k trestu odnětí svobody na dobu delší jak šest měsíců, vypracuje řídicí operativní pracovník charakteristiku spolupracovníka. Charakteristika se zašle cestou statisticko-evidenčního odboru HSVB správě nápravných zařízení MV.

Na žádost správy nápravných zařízení MV se odešle i osobní svazek.

Článek 53.

Operativní pracovník může přerušit spolupráci se svým spolupracovníkem, jestliže je spolupracovník delší dobu nemocen. Jde-li o osvědčeného spolupracovníka, může být spolupráce přerušena i tehdy, jestliže spolupracovník nemůže být dočasně nasazen. Kromě uvedených okolností mohou existovat i další důvody pro přerušování spolupráce. Přerušování však nesmí trvat déle jak 1 rok.

Článek 54.

Zdůvodněný návrh na ukončení nebo přerušování spolupráce předkládá operativní pracovník náčelníku, který je oprávněn schvalovat spolupráci.

Návrh na ukončení spolupráce se záznamem, že spolupracovník byl poučen o povinnosti zachovat v tajnosti všechny okolnosti, slouží současně jako rozhodnutí o založení osobního svazku do archivu statisticko-evidenčního odboru (oddělení).

HLAVA IX.

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 55.

Zásady administrativního pořádku při operativní práci jsou upraveny ve „Směrnících pro administrativní vedení osobních svazků a operativních spisů“.

archív
bezpečnostních
složek